

Naša moč

Glasiło za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 16.

V Ljubljani, dné 30. marca 1906.

Letnik I.

Za uho!

Ne dajo miru! Namen našemu listu ni, da bi se prekljali s socialnimi demokrati, toda če le ne odležejo, jih moramo nekoliko počahljati. Z nekim občudovanjem vrednim zatajevanjem samega sebe vpijejo zdaj, da strokovna društva, ki imajo svoje glavno vodstvo pri Gewerkschafts-komision-u na Dunaju, niso socialno demokratska. To je navadna laž. Mi nimamo nič proti temu, da branijo svoje, lagati jim pa ne pustimo.

Ustanovitev Gewerkschaftskomisiona (strokovna komisija) je sad socialno demokratskega strankarskega shoda na Dunaju l. 1891. Od socialnih demokratov ustanovljena dunajska strokovna društva in od njihovih pristašev vladana so pri shodu dné 13. okt. 1892 izvolila poseben odbor, ki naj vodi vse strokovno gibanje. Izbrali so vanj same najodločnejše socialne demokrate. Ta odbor je sklical socialno demokratska strokovna društva cele Avstrije k shodu l. 1893; drugi shod je bil leta 1896; takrat so se Čehi ločili od nemških sodrugov in so ustanovili svojo lastno strokovno komisijo v Pragi; tretji shod je bil l. 1900 in četrti l. 1903. Pri tem je bilo zastopanih 96.552 organiziranih delavcev. Če se pomisli, da je vseh delavcev v Avstriji nad 5 milijonov, vidimo, da pride komaj na 50 delavcev eden, ki pripada socialno-demokratski strokovni organizaciji. To mora odpreti slepcu oči. Ne gre, pa ne gre, ker je nemogoče, da bi vse ali tudi le večino delavcev spravil kdo pod strankarsko rdečo zastavo. Pomisliti moramo, da se za časopisje, shode in agitacijo izda nad 30 odstotkov. Tretjina vsega denarja, kar ga vplačajo delavci, gre za te stvari. Ni čuda! Poleg dunajskega odbora, ki

seveda ne dela zastonj, je zdaj 5 tajnikov, ki jih plačuje strokovna komisija (po eden za Štajersko, Moravo, Severno Češko, Trst in Dalmacijo); vrh tega je 17 zaupnih mož, med njimi eden za Kranjsko, ki tudi vlečejo vsak svojo vsotico. Zato se nam ni čuditi, da se je samo l. 1904 za agitacijo izdalo 652.945 kron. Potem seveda ni čuda, da centrala zahteva domala vse v svojo kaso.

V pravilih imajo tudi socialno demokratska strokovna društva določbo, da se ne pečajo ne z vero in politiko. Toda v predavanjih in po knjižicah kažejo popolnoma svoj socialno-demokratski značaj. Kakšnega pomena pa so za strokovna društva na primer predavanja o darvinizmu, ali o tem, da je svet sam iz sebe, o Lasalu in Marksu in nebrojno drugih tem podobnih? Naj jih imajo, samo naj ne lažejo, da so brezstrankarska. Vsa moč socialnih demokratov so ravno dandanes strokovna društva. Njihova politiška organizacija je silno zaspana; samo po strokovnih društvih še žive. Ni pa lepo, da se sramujejo svojih načel.

Zlasti med tobačnimi delavci in delavkami bi bili radi nedolžni kot Lahov koš. Naj tudi tu ne stresajo hinavščine! Strokovno organizacijo za tobačne tovarne so začeli po sklepu strankarskega socialno demokratskega shoda. Pošteno naj to priznajo in naj reko, kakor se spodobi za može: Socialni demokratje smo in naša organizacija je popolnoma socialistiška. Kdor hoče k nam naj pride, zaveda naj se pa pri tem, da se pridruži socialnim demokratom.

To bi bilo prav in pošteno. Naj se potegujejo zase; mi jim tega ne branimo, hinavščine pa tudi pri njih ne bomo trpeli.

Ada Negri.

Vrnitev.

Djal ji je tako: „Goré in ocean moram prehoditi, prebroditi, med poljub jih tvoj in moj zvaliti. Misli kaj namé, ko pojdem v tujo stran!“

Le počakaj me! Pač ostavim dom, moja pa ljubezen bo ostala in razdalja je ne bo razdjala, v mislih bóm s teboj! Pozabil te ne bom!“

Ona čaka ga. Minut in ur in dni konca ni; gredo ledena leta medlo ji brez žarka in brez cveta nad nje črnimi deviškimi lasmi.

Že odpada ji s trudnih lic pomlad in perot lahkotna od koraka, gube jo kazé, a vedno čaka; v svojem srcu ni še izgubila nad.

Tu pa pride on, kot bi z mrtvih vstal, à poljubi niso ju ogreli, lave vgasle niso jima vrelí; kot gospod pred njo — sužnjo je obstal.

Kar je ljubil prej, je zastonj iskal; stala sta, na tla s pogledi vprta, kakor hrasta dva od strele strta; in med njima črn se je prepad razklal.

Minister obljubil izboljšanje starostnih preskrbnin tobačnemu delavstvu.

Dobili smo z Dunaja sledeče poročilo: Krščansko tobačno delavstvo je doseglo lep uspeh. Znano je, da zahteva tobačno delavstvo že dolgo časa izboljšanje plač in preosnovno določil o delavskih pokojninah. Socialni demokrati so stavili to zahtevo, a je bila odbita. Pred več ko enim letom so bili odklonili tudi vlogo „Krščanske zveze“ za tobačno delavstvo, češ, da se reši to vprašanje, ko uvedejo splošno delavsko starostno zavarovanje. A Krščanska zveza tobačnega delavstva ni mirovala. Vposlala je spomenico finančnemu ministrstvu, v kateri je zahtevala: 1. Zvišanje obstoječih delavskih plač, ki so sicer zadoščale v prejšnjih razmerah, a niso več primerne sedanjim popolnoma izpremenjenim gospodarskim razmeram. 2. Izpremenje naj se dosedanja določila o delavskih starostnih rentah, tako da ne bodo več veljavne zdaj obstoječe štiri stopinje za odmerjenje pokojnin in naj se delavske pokojnine zvišajo z vsakim službenim letom.

Znano je tobačnemu delavstvu, da se zdaj izviša pokojnina šele po dopoljenih desetih letih. Ako torej služi delavka ali delavec 19 ali 29 let, dobi samo tako pokojnino, kakor če služi šele 10 ozir. 20 let. Prošnja je imela torej pred vsem namen, da se odpravi ta očitna krivica.

Za ugodno rešitev prošnje se je toplotno zavzel državni poslanec profesor Sturm. Dne 19. t. m. je zaslišal finančni minister odposlaništvo „Krščanske zveze tobačnega delavstva“, obstoječe iz delavk Rozalija Kleinert in Majeszky in tov. Stiglitza. Prosili so ministra, naj upošteva želje „Krščanske zveze tobačnega delavstva“. Glede plač so povdarjali osobito potrebo, da dobe moški delavci tedensko plačo. Minister je izjavil, da gledé plač ne more obljubiti ničesar, ker je to stvar generalne direkcije. Kar se pa tiče pokojnin, je pa priznal minister, da je sedanje stanje nevzdržljivo in je obljubil, da hoče prej ko mogoče (ehestens) preurediti vprašanje o pokojninah. Odposlaništvo je zaslišal tudi gosp. generalni ravnatelj, ki je tudi obljubil, da bo storil, kar mu bo le mogoče, pridržal si je pa, da se še odloči glede ureditve plač po posameznih kategorijah.

To je uspeh „Krščanske strokovne zveze tobačnega delavstva“, ki ga nihče utajiti ne more. Tobačni delavec, ki je

izšel dne 20. marca, seveda ni poročal o njem. Nas ta uspeh veseli, ker so ga dosegli nam po načelih sorodni delavci in delavke. Njihov uspeh je tudi naš uspeh. S „Krščansko strokovno zvezo tobačnega delavstva“ dopisuje tudi naše ljubljansko delavsko podporno društvo za delavstvo tobačne tvornice in zato smo še bolj veseli tega uspeha.

Med brati in sestrami.

Trbovlje. Odkar je bila stavka v našem rudniku, vlada med našimi delavci zopet precejšnji mir, tu in tam se še oglasi kaka klepetulja, pa ker nimajo naši opičarji, oziroma rdečkarji nobene prave moči več, si dobro premislijo svoje prejšnje početje doprinašati, kajti naše „Podporno društvo“ jih je popolnoma ugnalo v rog, iz katerega se še tu in tam kateri prikaže, ali ker je gosp. ravnatelj sedaj preveč previden, ga noben ne prevari, ker sprevidel je on pravo hinavščino pri rdečkarjih, katera je kazala njemu in židovski družbi pogubo. „Rdeči Prapor“ sicer javlja, da je naš g. ravnatelj zvit človek, pa mi mu v tem nikakor ne odrečemo, ker pokazal je on tem rdečkarjem pravo moč, katere bi se še rdečkarjem sanjalo ne bilo. Namreč pustil jih je tako dolgo, da so v kletko prišli, in škodovali so si kolikor so si sami hoteli.

Tudi naš mladi Linhart je sedaj popolnoma poparjen, ker mu njegovi pristaši nič več ne zaupajo, pri nekem zborovanju je celo ljudstvo zavpilo, dol z njim, on nas ne bo zapeljeval, pa hotel se je opravičiti, da on ni bil za stavko. Pač pa je rekel on, da je dotični delavec za ubiti, kateri gre na delo.

Kakor je slišati, bo šel Linhart s trebuhom za kruhom, in njegova čila Štefka ostane žalibog udova, pa kaj še, tudi tisto konsumno društvo se bo spufalo, kjer je ona za strežnico; nočemo danes vse naznaniti kar vemo, počilo bo, pa ga ne bo več.

Tudi ne smemo zamolčati, da pri nas v Trbovljah ni več prav svežega zraka, ker se mislijo preseliti od tukaj v Benški graben v Milerjevo gostilno, no ta gospod Miler je lahko vesel, ker ti ljudje na zborovanje pridejo in prinesejo steklenice heruža v svojih žepih, ker večina teh ljudi so žganjepivci, in si ne privoščijo kozarec pive. Potem bomo rekli rdeči graben, ne pa Benški graben.

Nekaj pametnih rdečkarjev se je celo zagrozilo, da nočejo biti več pri socialnih demokratih, ker vidijo, kako nazaduje ta neverska stranka, in sprevidijo koliko so dobili v stavki od centrale „Unione“. Pošiljajo od vseh strani denar v ta „Union“, ali kadar je treba kaj izplačati, takrat dobijo dolgo in široko pismo, da se na stavko niso prav organizirali, ali celo, da niso imeli vzroka stavkati.

Toda ako je prava delavska centrala, morala bi se stakujočim delavcem podpora deliti, da pa kakor hitro je ta denar odposlan iz takozvanih podružnic v centralo, ni več delavski denar, ampak židovski; oni barantajo z njim in delavec se jim mora podati v milost ali ne v milosti.

Tudi nekaj nespametnih paznikov se lansko leto dalo zapeljati tistemu mogočnemu Mlakarju, ker ti pazniki so bili tako zaslepljeni, da pri belem dnevu niso sami sebe poznali. Oni so mislili, da je vse prav, kar jim Mlakar laže, omeniti jih sicer nočemo, ker so se zopet spa-

metovali, ker je bilo njih stališče že čisto pregledano.

V stavki odpuščen delavec Zemljan Jožef je zaradi usmiljenja do njegovih otročičev sprejet zopet v delo. Povemo mu le, naj posvari svojo soprogo, da ne bo taka klepetulja proti „Podpornemu društvu“, sicer se bode drugače postopalo. Tudi neki delavec, kateri svoj jezik mnogo preveč rabi, naj se nekoliko po človeško zadrži, in naj se spominja, da je „Podporno društvo“ njemu kakor njegovi soprogi mnogo dobrega storilo. Nikar naj se pa ne hvali, da je on društvo opeharil, to je hvala. Upamo da se ta človek še poboljša.

Nesreča v trbovljskem rudniku in netaktnosti. V nedeljo 25. t. m. sta se zadušila v rovu zahodnega okraja paznik Ivan Ščurk in Wilhelm Kanižar. Preiskovala sta po jami, ako bi se nabiral v kakem rovu plin, prišla sta v bližino nekega kraja, ki so imeli ogenj, nasrkala sta se najbrž nekoliko dima in sta se podala na drugo stran omenjenega ognja, misleč se tam odpočiti, in ravno tisti čas so se nabrali v istem rovu zaduhli plini, katerih sta se nasrkala in mrtva obležala. Ko so zapazili nesrečo drugi delavci, ni mogel priti nobeden na pomoč, ker ni gorela luč pa tudi dihati jim ni dalo. Posrečilo se je čez nekaj časa pazniku Ivanu Sternu, da je prišel do njih, in je vsakega posamezno vun spravil, pa bilo je že prepozno, šesam bi bil skoraj smrt našel. Spravili so nezavestnega rešitelja na sveži zrak, kjer se pa dlje časa ni zavedel. Prihiteli so tudi uradniki, g. nadinžener Heutman in inžener Drolc. Ko vidita, da je Ivan Stern zmešano govoril, izrazi se Drolc da je Štern pijan, ker je pa omenjeni paznik od zjutraj čez celi dan že 16 ur služboval, torej se kaj enakega ne more očitati, posebno pa v tako nesrečnem položaju. Drolcu pa svetujemo, naj si enako besedo za sebe pridrži, ker najbrže je bilo narobe. Žalostno za takega rudniškega uradnika, ako ne pozna, ali je človek pijan, ali izmučen. Odstavimo mu sicer, ker ima z Jamo še jako slabo znanje, sicer čez Slovence udrihati pa on prav dobro zastopi, pa Drolc je še premlad, in mu svetujemo, da se poboljša in naj premisli, da ni več dijak, ampak da med Slovenci živi, in naj se strogo drži, kaj je pred kratkim centrala gospodom uradnikom naročila, da se imajo nasproti Slovincem dostojno obnašati.

Poučna predavanja v „Pazniškem in delavskem podpornem društvu“, ki se bodo odslej vršila vsak mesec, je otvoril v nedeljo dr. Krek. V izvrstnem govoru je spodbujal zbrano delavstvo k samozavesti, dokazal iz zgodovine, kako razvita je bila nekdanj pri „knapih“ stanovska zavest, ko še ni bilo niti pravega rokodelstva niti obrtništva. V veljavi je bil takrat osemurni šiht, sobota popoldan in cela nedelja pa prosta. Tudi rudar je moral takrat potovati, kakor sedaj rokodelski pomočnik. In ta leta so mu bila v službo všteta. Kakor so imeli rokodelci svoje „cehe“, tako rudarji svoje bratovske skladnice, ki so bile za delavca bolje urejene, ko današnje, ustanovljene vsled rudarske postave iz leta 1854. Pri teh bo treba temeljite izpremembe. Tudi bo treba nastaviti samostojno delavsko nadzorstvo, kakor ga imajo obrtniki, da se ne bodo več zgodile tako silovite nesreče, kakor zadnje dni v Courrierresu. Zboljšati se mora tudi žensko delavsko stanje. K sklepu je govornik poljudno pojasnil namen in posledice „reformne“ zakona, ki bi bile zlasti za delavstvo silno pogubne.

Tržič. Ze v prvi številki „Naše moči“ smo poročali, da imamo v fabriki g. K. B. Mally-ja nekega mojstra, ki raztresa svojo surovost posebno nad ženskami. Ker se mu je povedalo, smo mislili, da bo kaj pomagalo. A videti je, da se ne poboljša prav nič, ampak da je vedno hujši. Nedavno je udaril neko Šteповko dvakrat po — glavi, da jo je dolgo oko bolelo. A tudi neke druge dve delavke je že parkrat oklofutal in eni je vrgel cel ducat obertalov v glavo. Ali naj še dolgo prenašamo takega mojstra, ki ni za med ljudi ampak spada veliko bolj kam drugam? Povemo mu zadnjič, da nismo živina, s katero človek lahko dela — a ne sme delati — kar hoče. Dosti dolgo že trpimo, sedaj nas je pa minulo. Tak človek ni za mojstra, ki bi moral skrbeti za red, pa neti samo sovražstvo. Govori se, da mu delavstvo posebno za radi tega ne ugaja, ker je verno, on pa pripada menda framasonom, če sklepamo iz njegovega obnašanja proti delavkam. Svetujemo mu, da gre svojo surovost kazat v kako menažerijo, kjer bo dobro lahko opravljal svoj posel kot Thierbändiger, ker mi ga ne bomo prenašali. Obračamo se pa tudi na našega gospoda s prošnjo, če ima kaj usmiljenja z delavci, naj mu posveti in ga pošlje v kako menažerijo, kjer se lahko proslavi s svojo surovostjo kot krotilec levov. Pravijo, da bi bilo dobro ga dati na kako natezalnico, da bi se poglihal in razširil. S to grižo se bomo že še bavili, če mu ne zadostuje. Vam, delavci in delavke pa pravim, pristopajte k strokovnemu društvu, da bo število onih, ki se žele mirno pogovoriti z našim gospodom vedno večje, kajti vspeh gotovo ne izostane. Vsak posamezen je ničla, vsi pa smo moč, ki nam bo prinesla še marsikak boljši grizljaj kruha.

Kamna gorica. Jas sem za delavce! tako slišimo vedno naprej od naših bogatincev. Tako smo slišali tudi v začetku t. m. ko se je trkal na svoja prsa neki alkoholist, in klical, da je on za delavce in to je bil podjetnik, L. Lazar. In 12. t. m. se je že vzdignilo 8 delavcev tega g. in začeli strajkati ker jim je ta mož odtrgal pri plači, tako je ta mož pokazal, kako je za delavce. Strajkali so ti delavci dva dni in potem je g. Lazar videl, da mu nobeden drugi ne bode naredil teh zeblov jim je obljubil, da jim tako plača kot sedaj. Nas sicer ne zanima posebno ta stvar, ker to so eni tistih delavcev, ki so svoj čas zapustili zadrugo in se vsedli na limance delavskih izkoriščevalcev. Mi vprašamo g. Lazarja kje so sedaj tisti listki, ki so pred enim letom krožili okoli delavcev, takrat, ko smo bili še vsi pri zadrugi, na katerih je bilo zapisano toliko in toliko dam več kot zadruga. Ali spodaj pa je bilo zapisano, z nevidnimi črkami: Kadar konja love mu ovsu mole. Ali nekateri naši tovariši so videli samo zgoraj zapisano in so samo zgoraj brali. Zdaj so že začeli spoznavati kje je resnica, ko nekaj zeblov g. Lazar že nižje plačujejo kot pa zadruga.

Z lastnimi močmi.

Somišljeniki, pozor!

V nedeljo, dne 1. aprila se vrši v veliki dvorani „Uniona“ shod volivcev „Slovenske Ljudske Stranke“ in krščanskosocialnega delavstva

z dnevnim redom: „Kranjski deželni zbor in volivna reforma“. Govorita dr. Šusteršič in dr. Lampe. — Pristop imajo samo pristaši „Slovenske Ljudske Stranke“ in krščanskosocialnega delavstva. Vhod v dvorano skozi Frančiškanske ulice. Začetek shoda točno ob pol 10. uri dopoldne. Somišljeniki, agitirajte, da bo udeležba najštevilnejša!

Iz l. ljubljanskega delavskega konsumnega društva. Kakor smo že poročali, izvolil je zadnji občni zbor l. ljubljanskega konsumnega društva nov odbor, v kojem je tudi nekaj ženskih članic. Ta sprememba v odboru izvršila se je bolj živahno, vsled česar sta se čutila 2 člana prejšnjega odbora, gg. Golmajer in Sevens — užaljena. Ker pa ni bilo vzroka, imenovana stara odbornika žaliti, izjavil jima je sedanji odbor, da je bilo njihovo poslovanje, kakor sploh poslovanje prejšnjega odbora, popolnoma pravilno, kar je potrdila tudi „Zadružna zveza“ kot revizijska oblast, ki je izvršila revizijo za časa poslovanja prejšnjega odbora. V l. ljubljanskem delavskem konsumnem društvu je toraj popolen red in je le želeli, da se ga vsi člani in članice popolnoma oklenejo.

Iz Trbovelj. V nedeljo, dne 25. t. m. smo imeli volitve v bratovsko skladnico. Kakor je znano, volijo odbornike pri bratovskih skladnicah, ki imajo več nego 300 članov, volivni možje. Pri nas jih imamo 52, izvoljenih še ob času, ko je socialna demokracija cvetela. Socialni demokrati so imeli 33 svojih volivnih mož, neodvisni delavci le 19. Zadnji čas je pa vpliv socialnih demokratov tako zmrnil, da so pri nedeljski volitvi spravili skupaj le 18 volivnih mož za svoje kandidate. Mi smo pa dobili 21 glasov, torej dva več, nego smo jih imeli pri splošnih volitvah. Zmagali smo z vsemi tremi odborniki, ki je bila zanje nadomestna volitev in izvolili smo ves svoj nadziralni odbor. Socialno demokratska bajta se podira. — Zvedeli smo zadnji čas neko posebno zanimivo vest od naših socialnih demokratov. Po vseh Trbovljah trobijo, da pojdejo sedaj v kratkem vsi kaplanje proč. Pisali so v Maribor škofu, da jih mora prestaviti. Ker nimajo s svojo organizacijo nič več dela, so začeli kaplane prestavljati.

Krvoses kapitalizem.

Tržič. V nebo vpijoče krivice se gode delavcem v tukajšnji predilnici, katere kličejo maščevanja nad tako podjetje. Kakor znano, ima ta tovarna svojo prodajalno za delavce, v kateri dobe vse špecarijsko blago, vsak ima svojo knjižico, s katero hodi kupovat; plačo dobe vsakih štirinajst dni in takrat mora vsak kar vzame plačati. In kaj se zgodi? Neki delavec je jemal tudi s tako knjižico, ko smo bili skupaj kot sotrpini, pravil nam je s solzami v očeh in srdom v srcu, da so mu dne 17. t. m., ko je bila plača, namesto 4 K, katere je bil v resnici dolžan, odtegnili na plači 15 K, reci: petnajst kron, katerih dolžan ni bil. Ali ni to v nebo vpijoča krivica? Ko pa je prašal nekega pisarja, kako je to, da so mu toliko odtegnili, mu zaničljivo reče, da se je gotovo kaka pomota usila. Dobro, ako veste za pomoto, je

vaša dolžnost, da se ta poišče. Saj ste imeli en teden knjižico v pisarni, saj niso tisočaki, kakor jih darujete v bolniško blagajno, to so le krone, in še v teh ne morete dobiti pomote. Kje se je ta naredila, naj dotičnik poravnaj, ne pa ubogemu delavcu meni nič tebi nič odtegniti. Sam nam je tako sporočal, da ako ravno je priprosti delavec, tako zvan kakor se je sam imenoval (baraba), pa je vse natanko preračunal da ima samo 4 kron ne pa 15 kron. Ali mislite da so delavci res tako, kakor so bili nekdanj, sužnji Vaši, da boste počenjali kar se Vam bo spoljubilo. O ne! Ako to mislite, se motite. Prodajalno imate za delavce, a kdo spravi dobiček? Delavci ne, ako ravno je to njih last, ker delavci sami kupujejo, ter vam dajejo dobiček. Ni dovolj, da izsesavate delavca do kosti, hočete mu še kožo vzeti.

Ena ura preveč. Ker berem večkrat po časopisih, kako sporočajo delavci v delavski list, hočem tudi jaz samo nekoliko omeniti stanje naših kovačev. Za plače že veste, kake imamo, ali čas dela pa je proti postavi. Vse tovarne nehajo ob 6 uri, ali smo res kovači najbolj teptani, da moramo biti uklenjeni eno uro dalje, to je mesto do šestih, do sedmih; ali je pa morda za nas druga postava, to bomo v kratkem poizvedeli tam, kjer je treba.

G. Bonaču v odgovor. Knjigovez in tovarnar Bonač je poslal „Obrtniku“ Poslano, v katerem se jezi na „Našo moč“, češ da se pri njem ne tepo vajenci. Prav če se ne več, a včasih in to nedavno še so se pa le. Tudi nam je poslal pismo, v katerem se jezi čez to presneto „Našo moč“, da njegovega narodnega podjetja ne pusti pri miru. Za zabavo izdamo našim bravcem, da je pismo tako, kakršnega ne piše uredništvu slovenskega lista noben slovenski narodni obrtnik, ker je ena tretina nemška, in le drugi dve sta slovenski. Pa šalo na stran. Gospod Bonač naj se ne vznemirja. S svojo prepovedjo pomočnikom in hlapcem, da ne smejo pretepatvati vajencev, je dokazal, da je dovteten za dobre nauke. Cast mu! Gospod Bonač naj obrne še na eno stvar svojo pozornost. Njegovi pomočniki so namreč zelo nezadovoljni, ker morajo delati pol ure več na dan, kakor njihovi tovariši po drugih delavnicah. Pa to jih tudi jezi, ker dela večkrat neki pomočnik ob nedeljah. — „Obrtnik“ naj pa pove Bonaču, kakšno sodbo ima on o tem.

Okno v svet.

„Družba sv. Cirilla in Metoda v Ljubljani“ je imela dne 21. marca 1806 svojo 170. vodstveno sejo v družbinskih prostorih „Narodnega domu“. Sklene se razpis učnega mesta na deški družbini šoli pri sv. Jakobu v Trstu za moško učno moč z nastopom službe ob početku šolskega leta 1906/1907. Potem se je še razpravljalo o nekaterih nujnih notranjih in podružničnih zadevah. Sklenilo se je družbino razsodništvo povabiti, da razsodi neko preporno vprašanje.

Ustanovitelji socialne demokracije in Slovani. Na željo celjskih socialnih demokratov izraženo na občnem zboru „Slov. katol. delavskega društva v Žalcu“ navajam nekaj mest iz Marxovih in Lassallejevih del, ki dokazujejo, da sta ta dva moža iz dna duše sovražila Slovane. V svojem listu „Neue Rheinische Zeitung“ v l. šte. je pisal

Marx: Razen Poljakov, Rusov in kvečjemu še Slovanov na Turškem, nima noben slovenski narod bodočnosti iz lahkomumevnega vzroka, ker nimajo vsi drugi Slovani niti prvih zgodovinskih, zemljepisnih, političkih in obrtnih pogojev, da bi bili samostojni in da bi mogli živeti. O Čehih je pisal: Umirajoča češka narodnost je l. 1848 poizkusila, da zopet pridobi svojo življensko moč. Ta poizkus se je ponesrečil in dokazal, da more Češko živeti le še kot del Nemčije, če bo tudi nekaj njegovih prebivalcev nekoliko stoletij govorilo jezik, ki ni nemški. Piše tudi: Končali so se za zdaj in prav verjetno za vedno poizkusi Slovanov v Nemčiji, da si pridobe samostojno narodno bivanje. Lassalle je bil še hujski: Bil je vsenemec najhujše vrste. S Karolom Rodbertus-Jagetzowom sta se razgovarjala v pismih, kako bo dobila Nemčija v svojo last turške pokrajine. V nekem pismu je Rodbertus-Jagetzow pisal Lassalleju: Nadejam se, da še doživim, ko bo pripadla turška dedščina Nemčiji in ko bodo stali nemški vojaki ali delavski polki ob Bosporu. Za zdaj zadostuje. Če žele celjski socialni demokrati še kaj več takih mest iz Lassallejevih in Marxovih spisov, smo jim drage volje na razpolago. Marks in Lassalle sta bila slaba preroka. Kar sta pisala o Slovanih in prerokovala, se izpolnilo ni. Zato pa tako slabim prorokom tudi nihče verjel ne bo prorokovan o bodoči socialnodemokratski državi, ki je sanjarska domišljija judovskih ustanoviteljev mednarodne socialne demokracije in o kateri se tolikokrat trdi po raznih listih in delih, da je celo v zvezi s policijo in s kapitalisti!

M. Moškerc.

Delavska stanovanja in občine

Občina vedno skrbi za delavska stanovanja, a način, ki saj malo pomaga in ki bi se lahko napravil v Ljubljani bomo danes omenili. Prva stvar je namreč, da se stanovanja pregledujejo. V Kolinu so to takole naredili. Mestni občinski odbor je določil izmed sebe več komisij po 3 odbornike, ki so pregledovali stanovanja. Našli so strašne reči. Po 10 in več oseb je stanovalo v kakih luknjah ali pa pod strehami. Da ni bilo treba komisiji vedno hoditi okoli, so ustanovili mestno posredovalnico za stanovanje, kjer mora vsak naznaniti, če ima kako stanovanje prazno in kamor hodijo izpraševati oni, ki iščejo stanovanj. Dotični uradnik, ki to stvar vodi, gre stanovanje gledat, če ni preveč zanemarjeno in ga zmeri. Na ta način lahko pove vsakemu, kako je stanovanje, dobro ali slabo. Ljudje so se tega takoj oprijeli, ker je gotovo bolj prijetno prašati v posredovalnici za stanovanje kakor pa sam letati po hišah. Za vse je bilo pa dobro, da je uradnik stanovanje pregledal in nihče ni upal oddati kake smrdljive luknje. Mesto naredi vse to zastonj in vendar stane samo 3000 mark, to je 3.600 kron na leto.

Našim otrokom dajte kruha! Pri ravnatelju ljubljanske tobačne tvornice sta prosili dve delavki, da bi bili sprejeli njuni hčerki v tvornico. Gospod ravnatelj je bil prijazen z delavkami, a ju vprašal, kje stanujeta. Ko je izvedel, da stanuje ena delavka v Ljubljani, druga pa pol ure iz mesta v ljubljanski okolici, je povedal, da bo hči v Ljubljani stanujoče delavke sprejeta, one v okolici pa ne. To ni prav. Gospodu ravnatelju ne moremo v tej zadevi očitati ničesar. Saj vemo, da se morajo po predpisih pred vsem sprejemati v tovarno ljubljanske delavke, a mislimo, da bi morali de-

lati pri sprejemu delavskih otroc izjemo. Ljubljanska stanovanja so draga, in delavstvo je prisiljeno, da stanuje izven Ljubljane. Saj delavec žalibog nima takih dohodkov, da bi moral plačevati draga ljubljanska stanovanja, zato naj bi pa trpeli nedolžni otroci. Zato pa moramo z vso odločnostjo zahtevati, da imajo prednost pri sprejemu v tobačno tvornico pred vsem otroci tobačnega delavstva, da si stanuje izven Ljubljane. So nam pa tudi znani slučajji, ko je ugodil gosp. ravnatelj prošnjam delavskih staršev za sprejem njihovih otroc, a so bile konfiscirane pri vkniževanju.

Načela „Tobačnega delavca“ in pa istina. Dopisov, tičeče se privatnih razmer, principijelno ne objavljamo, piše „Tobačni delavec“ nekemu A. B. Mi pa pravimo I. K., naj nikar tako neumno ne vleče ljudi za nos. Saj osebnih napadov kar mrgoli v „Tobačnem delavcu“ in v njegovem očetu „Tabakarbeiterju“. Kako se spravlja na dr. Zajca, da je res kar grdo. Same čenče prinaša o njem, ki spadajo vse kam drugam, kot v delavski list. Mi sicer nimamo nikakega povoda, da se zavzemamo za g. dr. Zajca, a sumljivo se nam pa le zdi, ko ga napadajo, ne da bi navedli kak stvaren razlog proti njemu. Nam se zdi, da bi radi „mogočni“ I. K. Z. V. dr. Zajcu požrli kruh in se tako prikupili neki osebi, ki svojčas ni bila zadovoljna, da je bil imenovan dr. Zajc za tvorničnega zdravnika. Imajo že kakega svojega zdravnika, ki bi ga radi spravili v tvorniško službo. In kaj, če ni to v Listnici uredništva označeni Dr. med. Ljubljana. Morebiti je bila že celo kaka barantija v nekdanji Kramarjevi kavarni o tem.

Živela sloga! Socialni demokratje hočejo — tako pravijo — organizovati tobačno delavstvo. Izbrali so si najprimernejše sredstvo osebnih napadov. V zadnjem tobačnem delavcu so se spravili nad bivši bolniški odbor, nad dr. Zajca in posebej so si privoščili Amalijo Mittermayer. Posamne delavke matere napadati je posebno lepo. Tako delajo umazani kapitalistiški listi, samo da malo manj lažejo. Bivši bolniški odbor ni storil niti najmanjšega poizkusa, da bi prišla za zdravniško strežkinjo A. Mittermayer. Ti ljudje nas bodo izzvali, da bomo korenito pomedli pri bodočih volitvah v bolniški odbor. Kdor iz osebne sovraštva seje razdor, se mora postaviti na cesto in dolžnost poštenih delavcev je, da se mu zamaše umazana usta. Na eno plat zmerjaš in lažeš, na drugo pa stezaš roko po naših groših. Šema!

Tobačni delavec priporoča ženam, kako naj delajo z možmi, da jih ohranijo pri dobri volji. Zaupnik Kocmur to dobro ve, kakšni so nerodni možje, in zato lahko uči take ginljive nauke, da morajo najtrijm grčam zasolžiti oči pri njih. On pa tudi ve, da časih tudi najlepša prijaznost nič ne pomaga, n. pr. pri takem možu, ki gre iz same nagajivosti k peku, da potico, ki jo je naročila žena možu za poboljšek z modlom vred razsujе in razbije. Gospod zaupnik le še na prižnico!

Tekstilnega delavstva je v Avstriji 389.510 oseb. Strokovnih društev je bilo 126 s 6976 člani. Izmed teh so imela samo 4 društva nad 200, 44 do 50, 29 celo samo do 25 članov. Potem takim niti dva odstotka tekstilnih delavcev nista združena v strokovnih društvih. Edini vzrok temu je socialno-demokratsko strankarstvo, ki odvrča ljudi. Zdaj naj pa pogledajo naše ljubljansko strokovno društvo tekstilnih delavcev.

Vabilo

na

shod

„Slovenske Ljudske stranke“

in

„Krščansko-socialnega delavstva“

ki se bode vršil

v nedeljo, dné 1. aprila

tučno ob polu 10. uri dopoldne

v veliki dvorani hotela „UNION“

vhod skozi Frančiškanske ulice

s sledečim dnevnim redom:

Kranjski deželni zbor in volilna reforma.

Poročata: drž. in deželni poslanec dr. Šusteršič in dr. Lampe.

Somišljeniki! Dolžnost Vaša je, da vsi pridete na shod, ker bode že 2. aprila razpravljali deželni zbor o tej zadevi.

Izjava¹⁾

„Tobačni delavec“ me obrekuje, da sem napela vse moči, da bi dosegla službo zdravniške strežkinje, kar je pa grda laž. Ako je predlagal odbor, da naj se odstrani dosedanja postrežnica A. Banovec, je to storil vsled pritiska delavstva, ne pa radi mene; kajti odbor ni predlagal mene, ampak, zahteval je, da mora biti bolniška postrežnica v tovarni usmiljenka, ki bi bila neodvisna, ne pa tovarniška delavka. Tudi čudno: soc. dem. so v soboto pred volitvami sklicali shod pri Weiserju, kjer so se čez A. Banovec jezili, zdaj jim pa kar na enkrat tako imponira! Grda laž je, da sem pri dr. Höglerju iskala protekcijo. In kaj mi še očitajo, da sem se jim v njih soc. dem. društvo ponujala. Kdo more to verjeti? Mar mislijo, da se nisem dosti prepričala o podlosti soc. dem. Kmalo bodo rekli, da sem tudi pri njih protekcijo iskala, če prav je nasprotno res, namreč, da je eden glavnih soc. demokr. kričačev v tobačni tovarni pred menoj jokal in prosil, češ da se ne more oženiti, ker nima denarja, in dobro je bilo moje posredovanje, vsled katerega je dobil 300 K, zasebno pri nekem „klerikalcu“, na posodo. Prej je že povsod iskal, pa ni nikjer dobil. Omenim naj le še, da je to eden od „gospodov“ (ne hlapec) v tovarni. Ko je bil v sili, je obljubljal, kako bo v bodoče krščansko živel, ker je, kakor je sam trdil, šele takrat spoznal, kje so prijatelji delavstva itd. Meni ni bilo tu do kakih interesov, mislila pa tudi nisem, da bo ta človek tako grd. Zdaj, ko se ni treba več hliniti, ker je dobil, kar je hotel, ponuja po tovarni „Tab. A.“ kakor jud slabo blago. Zadnjič, ko so soc. dem. pridrveli v prostore kršč. soc. zveze, je bil tudi on najbolj divji med drugimi, vpil je nad poštene delavke, če imajo rožne vence pri sebi itd.

Za danes bodi dovolj; drugič pa, če ne bo miroval, povedala ga bom s celim imenom.

Amalija Mittermayer.

¹⁾ Za to izjavo je odgovorno uredništvo le v toliko, v kolikor to določa zakon.

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo.**

Izdelujem vse po najnovšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpreprostejše do najfinejše izvršitve.** Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

8 52—11

Kdor hoče res postrežen biti z

Ne prezrite!

dobrim, naravnim belim in črnim vinom,

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!